

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญทางการ เมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อประสบการณ์การเรียนด้านประชาธิปไตยในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2542 แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ในพุทธศักราช 2542

1. สภาพโดยทั่วไปของการ เมืองการปกครองไทย
2. สภาพของสถาบันทางการเมือง
3. ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์

ตอนที่ 2 บุคลิกภาพของคนไทยที่จะส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ในพุทธศักราช 2542

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่นักเรียนในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเมืองการปกครองไทย

1. รูปแบบของการจัดการศึกษาภาคบังคับ
2. ลักษณะของการ เรียนการสอน

ตอนที่ 4 บทบาทของครูในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่นักเรียน ในพุทธศักราช 2542

1. บทบาทของครูในการสอน
2. บทบาทในการชี้นำชุมชน

ตอนที่ 5 เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยที่ควรจัดให้นักเรียน ในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2542

1. การจัดเนื้อหาสาระ
2. หัวข้อเนื้อหาสาระ
3. กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย
  - 3.1 กิจกรรมในห้องเรียน
  - 3.2 กิจกรรมในโรงเรียน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด และพิจารณาจากความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ประกอบด้วยการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางและความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยของไทย ในพุทธศักราช 2542

1. สภาพโดยทั่วไปของการเมืองการปกครองไทย

ตารางที่ 3 สภาพโดยทั่วไปของการเมืองการปกครองไทย

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยฐานกับฐานนิยม	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์
		มีธุรกิจ เป็นฐาน สนับสนุนและทุนนิยม				
1	5	ผูกขาด	4.14	4.12	0.02	0.99
		การเปลี่ยนแปลงทาง การเมืองไม่รวดเร็ว และรุนแรง				
2	8		4.00	4.00	0.00	1.00
		มีความสัมพันธ์กับ				
3	4	เอเชียแปซิฟิก	4.00	4.10	0.10	0.84
		ไม่เป็นประชาธิปไตย เนื่องจากสภาพแวดล้อม ภายในสังคม				
4	9(3)		3.95	4.07	0.12	0.01
		การบริหารประเทศ แบบแก้ปัญหาเฉพาะ หน้า				
5	6		3.90	4.20	0.30	1.79
		ไม่เป็นประชาธิปไตย เนื่องจากขาดความ จริงจังจากผู้รับผิดชอบ				
6	9(2)		3.80	3.76	0.04	1.61
		เป็นประชาธิปไตย เพียงรูปแบบ				
7	2		3.67	3.81	0.14	1.67
		ไม่เป็นประชาธิปไตย เนื่องจากความเป็น อยู่พื้นฐานไม่สมบูรณ์				
8	9(1)		3.63	3.59	0.40	1.90
		เป็นประชาธิปไตย มากขึ้น				
9	1		3.50	3.60	0.10	1.66
10	7	มีลักษณะรวมอำนาจ	3.50	3.60	0.10	1.54
11	3	มีลักษณะพหุนิยมมาก ขึ้น	3.50	3.70	0.20	1.34

จากตารางที่ 3 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะว่า แนวโน้มที่สภาพโดยทั่วไปของการเมืองการปกครองไทย ในพุทธศักราช 2542 จะเกิดขึ้นมาก คือ

1. การเมืองจะมีธุรกิจ เป็นฐานสนับสนุนและมีลักษณะทุนนิยมผูกขาด
2. การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองไทยจะไม่รวดเร็วและรุนแรง เนื่องจากมีหน่วยงานที่พยายามรักษาสภาพเดิมเอาไว้ พยายามควบคุมกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางการเมือง
3. มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเมืองระหว่างประเทศโดยเฉพาะในเขตเอเชียแปซิฟิก
4. การเมืองการปกครองของไทยหากยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงอาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมภายในสังคม เช่น ผู้มีอำนาจ กลุ่มผลประโยชน์ โครงสร้างการบริหารในระดับต่าง ๆ
5. สภาพสังคมแบบพหุนิยม (Pluralism) จะมีมากขึ้นทำให้กลุ่มหนึ่งกลุ่มใดครอบงำการเมืองได้ลำบาก จะมีแรงถ่วงดุลย์จากกลุ่มต่าง เช่น สื่อมวลชน นักศึกษาและทหาร

ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกันใน เรื่องสภาพโดยทั่วไปของการเมืองการปกครองไทย ในพุทธศักราช 2542 คือ

1. การบริหารประเทศจะมีลักษณะแก้ปัญหาคำเฉพาะหน้า ปราศจากความจริงจังและความจริงใจ โดยเฉพาะปัญหาความยากจน
2. การเมืองการปกครองของไทยหากยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงอาจเนื่องมาจากการขาดความจริงจังและจริงใจของผู้รับผิดชอบทุกระดับและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานของประชาชนยังไม่สมบูรณ์ตามอรรถภาพ
3. พัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยเพียงรูปแบบ มิใช่เนื้อหาหรือแก่นแท้ของประชาธิปไตย
4. เป็นประชาธิปไตยและมีความ เข้มแข็งมากขึ้นทั้งโครงสร้างและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย
5. รูปแบบการปกครองอยู่ในลักษณะรวมอำนาจ มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นบ้าง แต่ท้องถิ่นไม่มีศักยภาพเพียงพอ จึงต้องพึ่งพารัฐบาลต่อไป สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในการบริหารประเทศ

จากข้อความที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นด้วยว่าการบริหารประเทศยังมีลักษณะ
แก้ปัญหาเฉพาะหน้าและจะมีต่อไปอีกในอนาคต บางกลุ่มเห็นว่า เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจริง
แต่ก็เป็นไปด้วยความจริงจังและความจริงใจอย่างเต็มที่และที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหามางปัญหาได้
ก็เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคมากมายโดยเฉพาะปัจจัยด้านงบประมาณ

จากข้อความที่ 9(2) และ (1) ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่าสาเหตุที่ไม่สามารถเป็น
ประชาธิปไตยที่แท้จริงได้นั้น สาเหตุสำคัญคือ ค่านิยมของคนไทยซึ่งขัดต่อหลักการประชาธิปไตย
หลายประการ ซึ่งถึงแม้ผู้รับผิดชอบในการปกครอง เช่น รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และสถาบันอื่น ๆ
ที่เกี่ยวข้องจะมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ และประชาชนจะมีความ เป็นอยู่อดมสมบูรณ์ก็ตาม
หากค่านิยม โดยเฉพาะค่านิยมในเรื่องอำนาจวาสนายังมีอยู่ ประเทศไทยก็ไม่สามารถเป็น
ประชาธิปไตยที่แท้จริงได้

จากข้อความที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่าประเทศไทยเน้นในเรื่องของรูปแบบ
ประชาธิปไตย คือ การมีรัฐธรรมนูญ รัฐสภา พรรคการเมืองและการเลือกตั้ง ก็ถือว่าเป็น
ประชาธิปไตยแล้ว ซึ่งความจริงไม่ใช่ บางกลุ่มเห็นว่าประชาธิปไตยได้พัฒนาไปทั้งรูปแบบและ
เนื้อหาสาระเป็นที่น่าพอใจและจะพัฒนามากขึ้นในอนาคต

จากข้อความที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่าในปัจจุบันประชาธิปไตยจะไม่สามารถ
พัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยที่แท้จริงได้ เป็นแต่เพียงประชาธิปไตยของกรรมสิทธิ์ บางกลุ่มเห็นว่า
ประชาธิปไตยจะพัฒนามากขึ้นในอนาคต

จากข้อความที่ 7 ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มมีความเห็นว่าการปกครองยังอยู่ในลักษณะรวม
อำนาจ บางกลุ่มเห็นว่า มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและชนบทมาก เปิดโอกาสให้ชนบทได้
ปกครองตนเองได้มากแล้ว โดยสังเกตจากการปกครองโดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งประชาชนใน
ท้องถิ่นเลือกตั้งขึ้นมา บางกลุ่มเห็นว่า มีการรวมอำนาจมากกว่าการกระจายอำนาจ ซึ่งการ
กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้นก็มิได้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ใจรัฐยังคงคุมอำนาจอยู่

2. สภาพของสถาบันทางการเมือง

ตารางที่ 4 สภาพของสถาบันทางการเมือง

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่างมัธยฐาน กับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		รัฐบาลต้องแสดง บทบาทในการ ประสานประโยชน์				
1	12	ระหว่างกลุ่ม พรรคการเมืองได้	4.21	4.03	0.18	0.81
2	11	เสี่ยงเกินครึ่งมีน้อย รัฐสภาจะมีระบบและ	3.79	4.17	0.38	2.00
3	10	แผนงานมากขึ้น	3.77	4.01	0.24	1.13

จากตารางที่ 4 ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่องสถาบันทางการเมืองว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นมากคือ รัฐบาลแสดงบทบาทในการประสานผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มซึ่งจะมีผลต่อความมั่นคงของรัฐบาลเองและการทำงานของรัฐสภาจะมีระบบและแผนงานมากขึ้น ได้รับการพัฒนาให้มีลักษณะเป็นที่พึงและเป็นความหวังของประชาชนมากขึ้น

ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกันเกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง คือ แนวโน้มที่พรรคการเมืองใดจะได้เสี่ยงเกินครึ่งหนึ่งในการเลือกตั้งและสามารถบริหารประเทศได้เพียงพรรคเดียวมีน้อย ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มให้เหตุผลว่าเนื่องจากสภาพสังคมจะเป็นแบบพหุนิยม กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือพรรคใดพรรคหนึ่งจะมีอำนาจครอบงำการเมืองได้ลำบาก จึงไม่น่าที่พรรคใดจะได้บริหารประเทศเพียงพรรคเดียว ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่าประเทศไทยมีการพัฒนาประชาธิปไตยได้มากขึ้น พรรคการเมืองจะเข้มแข็งมากขึ้นและพัฒนาจนสามารถได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในการบริหารประเทศ

3. ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์

ตารางที่ 5 ลักษณะกลุ่มผลประโยชน์

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัชฌมฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัชฌมฐานกับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		กลุ่มธุรกิจมีบทบาท มากขึ้น โดยใช้วิธี การเลือกตั้ง เป็น				
1	18	เครื่องมือ	4.67	4.81	0.14	0.95
		การประสานผล ประโยชน์ เป็น เครื่อง				
2	21	มือในการรักษาอำนาจ	4.50	4.80	0.30	1.21
		การต่อสู้ทางการเมือง เข้มข้นและหลายรูป				
3	20	แบบ	4.13	4.39	0.26	1.29
		มีการรวมตัว เป็นกลุ่ม เพื่อแสวงหาผล				
4	17	ประโยชน์ร่วมกัน	4.00	4.10	0.10	0.84
		การคอร์รัปชั่นจะ อาศัยความชอบธรรม				
5	19	มากขึ้น	3.75	3.85	0.10	1.38
		จิตสำนึกของประชาชน สูงขึ้น				
6	13		3.64	3.62	0.02	1.43
		ประชาชนจะคำนึงถึง การรวมกลุ่มมากขึ้น				
7	14		3.64	3.62	0.02	1.43
		นักการเมืองจะอยู่ ครบวาระโดยไม่ถูก				
8	16	แทรกแซงจากทหาร สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร	3.50	3.30	0.20	1.71
		มีคุณภาพและ เป็น				
9	15	ประชาธิปไตย มากขึ้น	3.50	3.50	0.00	1.25

จากตารางที่ 5 ปรากฏว่า ทรศนะในเรื่องกลุ่มผลประโยชน์ของผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นมากที่สุดคือ กลุ่มธุรกิจจะมีบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้นโดยใช้การเลือกตั้ง เป็นเครื่องมือที่จะช่วยสร้างความชอบธรรมในการ เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และการจัดสรร หรือการประสานผลประโยชน์จะเป็น เครื่องมือสำคัญในการรักษาอำนาจทางการเมือง ซึ่งแต่เดิม อาศัยฐานสนับสนุนจากทหาร

ทรศนะของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องกลุ่มผลประโยชน์ที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นมาก คือ

1. การต่อสู้ทางการเมืองจะเข้มข้นและหลายรูปแบบยิ่งขึ้น ไม่เน้นอุดมการณ์ แต่จะ เน้นผลประโยชน์ของกลุ่ม
2. ข้าราชการ ทหาร นักการเมืองและนักธุรกิจ จะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อแสวงหา ผลประโยชน์ร่วมกันจากหลักการประชาธิปไตย
3. การโกงกิน การคอร์รัปชันจะอาศัยความชอบธรรม ระเบียบข้อบังคับและ กฎหมายเป็นเครื่องมือ
4. จิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนสูงขึ้น คำนิ้งถึงสิทธิและการรวมกลุ่ม เพื่อการ ต่อรองมากขึ้น มีผลทำให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น
6. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีคุณภาพและมีลักษณะเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นมี บทบาทที่โดดเด่นเฉพาะบุคคลและได้รับการยอมรับมากขึ้น ผู้เชี่ยวชาญมีทรศนะที่ไม่สอดคล้องกัน คือ นักการเมือง (ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร) จะอยู่ในตำแหน่งจนครบวาระ โดยไม่ถูก แทรกแซงจากฝ่ายทหารผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่า การอยู่ครบวาระหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ทางการเมืองในขณะนั้น ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นด้วยเพราะว่าทหารจะลดบทบาทของคนลงและ จะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น

ตอนที่ 2 บุคลิกภาพของคนไทยที่จะส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในพุทธศักราช 2542

ตารางที่ 6 บุคลิกภาพของคนไทยที่จะส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย ในพุทธศักราช 2542

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยฐานกับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		ตระหนักและใช้ สิทธิที่มีอยู่ตาม หลักการประชา-				
1	5	ธิปไตย	4.33	4.01	0.32	1.21
		วิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น				
2	4	อย่างมีเหตุผล	4.09	3.81	0.28	0.85
		มีความรู้ความ				
		สามารถปรับตัว เข้า				
3	1	กับสิ่งแวดล้อมได้ดี	3.77	3.81	0.04	1.02
		รู้จักสิทธิและหน้าที่				
		ความระบอบ				
4	3	ประชาธิปไตย	3.71	3.80	0.09	1.47
		มีทักษะในการทำงาน				
5	2	กลุ่มอย่าง เป็นระบบ	3.57	3.07	0.50	1.28

จากตารางที่ 6 ปรากฏว่า บุคลิกภาพของคนไทยที่ส่งเสริมมากคือ

1. ตระหนักในสิทธิทางการเมืองที่มีอยู่และใช้สิทธินั้นด้วยความสำนึกตามหลักการประชาธิปไตย
2. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นอย่างมีเหตุผลและตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง
3. มีความรู้ความสามารถ เข้าใจสิ่งต่าง ๆ และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงได้ดี
4. รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย
5. มีทักษะในการทำงานกลุ่มอย่าง เป็นระบบและพยายามพัฒนากลุ่มของตนให้มีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาคุณภาพประชาชนโดยแก่นักเรียนในการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
พุทธศักราช 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการ เมืองการปกครองไทย

1. รูปแบบของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตารางที่ 7 รูปแบบของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่าง ระหว่าง มัธยมฐานกับ ฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1	1.5	จัดครูที่มีความ ชำนาญสอนในระดับ ต้น	3.95	4.25	0.30	0.91
2	1.4	พัฒนาหลักสูตรโดยให้ นักเรียนมีส่วนร่วม มากที่สุด	3.93	4.09	0.16	1.57
3	1.2	จัดการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา ให้ต่อเนื่องทั้ง 3 ระดับ	3.88	3.94	0.06	1.33
4	1.1	จัดการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา ให้เท่าเทียม กัน	3.64	3.62	0.02	1.43
5	1.3	รัฐรับผิดชอบการ สร้างหลักสูตรที่เน้น ความเป็นจริงใน สังคม	3.50	3.50	0.00	1.54

จากตารางที่ 7 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยแก่นักเรียนในเรื่องการจัดการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งมีแนวโน้มที่ควรจะทำมากคือ

1. จำเป็นอย่างยิ่งที่ทางโรงเรียนต้องจัดครู-อาจารย์ที่มีความรู้-ความชำนาญในหลักการประชาธิปไตยสอนในระดับต้น เพื่อเป็นการปูพื้นฐานที่ดีและมั่นคง
2. การจัดการศึกษาภาคบังคับให้สอดคล้องและต่อเนื่องทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาการปูพื้นฐานประชาธิปไตยให้มั่นคง
3. จัดการศึกษาภาคบังคับให้เท่าเทียมกันทั้งในแง่วัสดุ อุปกรณ์ ครูผู้สอน รวมทั้งเทคโนโลยีในการสอน เพื่อเน้น "ความเสมอภาค" ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของประชาธิปไตย

ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกันคือ มีการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อฝึกพื้นฐานจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตยในจิตใจและปลูกฝังนักเรียนให้รักท้องถิ่นของตน และข้อความที่ว่า รัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างหลักสูตรหรือจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เน้นสอนความเป็นจริงทั้งในเรื่องสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

จากข้อความที่ 1.4 ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มมีทรรศนะเห็นด้วยว่าควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดแต่การปลูกฝังนักเรียนให้รักท้องถิ่น อาจจะทำให้เกิดปัญหาการแบ่งแยก เช่น คนเหนือ คนใต้ คนอีสาน คนกรุงเทพฯ เป็นต้น ส่วนผู้เชี่ยวชาญอีกกลุ่มมีทรรศนะเห็นด้วยกับข้อความที่ 1.4

จากข้อความที่ 1.3 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าควรให้ท้องถิ่นได้เป็นผู้มีโอกาสในการสร้างหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ เอง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตน ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่าควรให้รัฐรับผิดชอบในการสร้างหลักสูตรส่วนหนึ่งและให้ท้องถิ่นสร้างหลักสูตรอีกส่วนหนึ่ง มิใช่รัฐรับผิดชอบทั้งหมด

2. ลักษณะของการเรียนการสอน

ตารางที่ 8 ลักษณะของการเรียนการสอน

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยมศึกษากับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		เน้นการใช้สื่อ มวลชนต่าง ๆ				
1	2.6	ในการสอน	4.21	4.43	0.22	1.38
		ให้เรียนรู้หลัก การประชา- ธิปไตยทุกกลุ่ม				
2	2.1	ประสบการณ์	4.20	4.30	0.10	1.09
		ให้ทำงานร่วมกัน				
3	2.4	เป็นกลุ่ม	4.13	4.19	0.06	1.29
		อบรมครู เพื่อพัฒนา				
4	2.8	การเรียนการสอน	4.13	4.19	0.06	1.29
		ให้มีบทบาทในการ เมืองการปกครอง ในระดับท้องถิ่นและ				
5	2.3	ระดับชาติ	4.06	4.18	0.12	1.17
		หลีกเลี่ยงการสอน ค่านิยมที่คัดค้านประชา				
6	2.5	ธิปไตย	3.93	4.09	0.16	1.57
		ถ่ายทอดความ เป็น "คนของสังคม" ให้				
7	2.2	นักเรียน	3.88	4.14	0.26	1.50
		โรงเรียนต้องมี				
8	2.9	ปรัชญาที่แน่นอน	3.83	4.19	0.36	2.17
		ปลูกฝังบุคลิกภาพ แก่นักเรียนในหลาย				
9	2.7	รูปแบบ	3.83	3.89	0.06	1.67

จากตารางที่ 8 ปรากฏว่า แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยแก่นักเรียน
ในเรื่องการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญให้ทรรศนะว่ามีแนวโน้มที่ควรจะทำมากคือ

1. เน้นการใช้สื่อการสอนจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์
2. จำเป็นต้องให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน
3. เน้นกิจกรรมที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม การประสานงานระหว่างสมาชิกกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
4. การจัดให้มีการอบรมหรือการสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูอาจารย์ในสังกัดต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมบุคลิกภาพประชาธิปไตยโดยแก่นักเรียน
5. การส่งเสริมให้นักเรียนได้รับรู้หรือมีบทบาทในเรื่องการเมืองการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
6. การถ่ายทอดคุณค่าความเป็น "คนของสังคม" แก่นักเรียน มิใช่มุ่งแต่การถ่ายทอดความรู้เท่านั้น

ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกันในเรื่องการเรียนการสอน ดังข้อความต่อไปนี้คือ การหลีกเลี่ยงการสอนที่จะทำให้นักเรียนยึดถือค่านิยมที่ขัดต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น "เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด" "อย่าแกว่งเท้าหาเสี้ยน" และโรงเรียนต้องมีปรัชญาที่แน่นอนในอันที่จะพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่นักเรียนและส่งเสริมให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญและให้ความร่วมมือ รวมทั้งปลูกฝังบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่นักเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย

ตอนที่ 4 บทบาทของครูในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน
ในพุทธศักราช 2542

1. บทบาทของครูในการสอน

ตารางที่ 9 บทบาทของครูในการสอน

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยมฐานกับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1	1.7	รู้จักแสวงหาความรู้ และเชื่อในเหตุผล ให้นักเรียนปกครอง	4.13	4.39	0.26	1.17
2	1.4	ตนเอง	4.10	4.50	0.40	1.07
3	1.3	ปลูกฝังให้มีสำนึกตาม หลักการประชาธิปไตย ติดตามการประชุม	4.06	4.28	0.22	1.17
4	1.6	รัฐสภา	3.94	4.02	0.08	1.20
5	1.1	ครูต้องเป็นแบบอย่าง ที่ดี	3.93	4.09	0.16	1.57
6	1.2	ครูต้องให้คำปรึกษา เน้นนักเรียนเป็น ศูนย์กลาง	3.67	3.91	0.24	2.00
7	1.5	ให้นักเรียนได้วิพากษ์ วิจารณ์โดยใช้หลัก เหตุผล	3.67	3.81	0.14	1.67

จากตารางที่ 9 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะเกี่ยวกับบทบาทของครูในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้แก่ักเรียนในเรื่องบทบาทของครูในการสอนว่าข้อความที่มีแนวโน้มที่ควรจะทำมาก คือ

1. จัดหาและรวบรวม เอกสารต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตย
2. นำประเด็นต่าง ๆ ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้หลักเหตุและผล
3. ให้ความรู้แก่นักเรียน เกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยและปลูกฝังความมีสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
4. ปลูกฝังให้นักเรียนแสวงหาความรู้และ เชื่อในวิธีการหา เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะที่ไม่สอดคล้องกันใน เรื่องบทบาทของครูในการสอน ดังนี้ คือ

1. ครูควรมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยและทำตัว เป็นแบบอย่างที่ดี
2. ครู เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน เป็นผู้ให้ความรู้หรือให้คำปรึกษาโดย เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก
3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ติดตามผลการอภิปรายในรัฐสภาทางสื่อมวลชนต่าง ๆ

จากข้อความที่ 1.1 ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่ม เห็นว่าเป็นไปไม่ได้ที่ครูทุกคนจะ เป็นแบบอย่างที่ดีและมีบุคลิกภาพประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องสอนให้นักเรียน เข้าใจสภาพที่เป็นจริงซึ่งมีทั้งดีและไม่ดี จะคาดหวังให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย ส่วนผู้เชี่ยวชาญอีกกลุ่มหนึ่ง เห็นว่า นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงเรียนและมัก เชื่อฟังครูมากกว่าพ่อแม่ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องเป็นในระดับประถมศึกษา ที่จะต้อง เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้นักเรียน เลียนแบบ เพราะเด็กในวัยนี้ชอบ เลียนแบบ

จากข้อความที่ 1.2 ผู้เชี่ยวชาญบางท่าน เห็นด้วยกับข้อความนี้ บางท่านให้ เหตุผลว่าควร เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากโดยให้ทำงานร่วมกัน เพื่อ เป็นการฝึกให้กล้าแสดงออก

จากข้อความที่ 1.6 ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่ม เห็นว่าการสอนให้นักเรียนสนใจติดตามข่าว บ้านเมืองและการประชุมสภา เป็นสิ่งดี แต่การให้นักเรียนติดตามข่าวการประชุมรัฐสภาอาจต้องขึ้นอยู่กับโรงเรียนและสภาพท้องถิ่นว่าสามารถจัดให้มีหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนต่าง ๆ ได้เพียงพอหรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่ม เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว

2. บทบาทในการชั้นนำชุมชน

ตารางที่ 10 บทบาทในการชั้นนำชุมชน

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยมฐานกับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		ให้ความรู้และจัดการ ฝึกอบรมหรือโครงการ				
1	2.2	ต่าง ๆ แก่ชุมชน	4.05	4.15	0.10	1.17
		จัดโรงเรียนให้เป็น แหล่งบริการความรู้				
2	2.4	และข่าวสารต่าง ๆ	3.93	3.99	0.06	1.51
		เป็นตัวอย่างที่ดีใน				
3	2.1	การใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.93	3.89	0.04	1.46
		สร้างบรรยากาศ ความร่วมมือแบบ Two-way				
4	23	communication	3.79	3.77	0.02	1.43

จากตารางที่ 10 ปรากฏว่า ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในระดับมาก
เกี่ยวกับบทบาทในการชั้นนำชุมชนที่ควรจะทำมาก คือ

1. ให้ความรู้และความร่วมมือในการจัดฝึกอบรมหรือการจัดโครงการต่าง ๆ แก่ชุมชน
เช่น การอบรมการเลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตยให้แก่ผู้ปกครอง โครงการอาสา
พัฒนาชุมชน
2. ส่ง เสริมและ เป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
3. สร้างบรรยากาศความร่วมมือแบบ "Two-way communication"
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยแก่นักเรียน

ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะที่ไม่สอดคล้องกันในเรื่องบทบาทในการชั้นนำชุมชน คือ จัดโรงเรียนให้เป็นแหล่งบริการความรู้และข่าวสารต่าง ๆ ในชุมชน ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นด้วยว่าควรจัดโรงเรียนในลักษณะโรงเรียนชุมชนและเป็นแหล่งบริการความรู้แก่ชุมชน ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่าโรงเรียนควรเน้นในกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่า ส่วนเรื่องการบริหารความรู้นั้นต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละโรงเรียนว่าทำได้มากน้อยเพียงใด

ตอนที่ 5 เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยที่ควรจัดให้นักเรียนในการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2542

1. การจัดเนื้อหาสาระ

ตารางที่ 11 การจัดเนื้อหาสาระ

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยมศึกษากับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		ควรจัดระบบเนื้อหา				
1	1.2	หาให้เหมาะสม	3.95	4.55	0.60	1.01
		เรื่องกฎหมายอาชญา และกฎหมายแรงงาน				
2	1.1	ละเอียดเกินไป	3.75	4.35	0.60	1.18

จากตารางที่ 11 ปรากฏว่า ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันและเห็นว่ามีแนวโน้มที่ควรจะทำมาก คือ การจัดระบบเนื้อหาให้เหมาะสม โดยเน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากสิ่งง่ายและใกล้ตัว รวมทั้งให้เรียนรู้ทั้งระบบ มิใช่เรียนรู้เฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบ และความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาชญาและกฎหมายแรงงานละเอียดมากเกินไป ควรตัดให้น้อยลงและสอนเฉพาะที่จำเป็นและสำคัญ

2. หัวข้อเนื้อหาสาระ

ตารางที่ 12 หัวข้อเนื้อหาสาระ

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยมศึกษากับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		ความสัมพันธ์ ระหว่างชีวิต สิ่งแวดล้อมและ				
1	1.3(2)	ชุมชน	4.23	4.19	0.04	1.02
		รัฐธรรมนูญและ				
2	1.3(9)	หลักการสำคัญ	4.10	4.20	0.10	1.07
		บทบาทและหน้าที่ ของฝ่ายต่าง ๆ ในสถาบันทางการเมือง				
3	1.3(12)	เมือง	4.10	4.10	0.00	1.07
		สภาพสังคม เศรษฐกิจ การ เมืองและปัญหา ต่าง ๆ ในปัจจุบัน				
4	1.3(13)	และอนาคต	4.08	4.14	0.06	0.85
		ลักษณะของนักการเมือง และพรรค				
5	1.3(10)	การเมืองที่ดี	4.05	4.15	0.10	0.91
		ตนเองและการ				
6	1.3(1)	พัฒนาตนเอง	4.05	4.15	0.10	0.91
7	1.3(7.1)	ประชาธิปไตย	4.00	4.12	0.12	0.94
		สิทธิและเสรีภาพ ในสังคมประชาธิปไตย				
8	1.3(7.3)	ธิปไตย	4.00	4.50	0.50	0.86

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยมฐานกับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
		การ เลือกตั้งและ การทุจริตทาง				
9	1.3(11)	การเมือง	3.96	3.98	0.02	0.77
		ลักษณะและการ สร้างสังคม				
10	1.3(7.2)	ประชาธิปไตยที่ดี	3.95	4.45	0.50	0.99
		บุคลิกภาพประชา-				
11	1.3(7.4)	ธิปไตย	3.91	4.53	0.62	0.92
		ความรักในถิ่น ที่อยู่				
12	1.3(3)	ที่อยู่	3.88	3.94	0.06	1.33
13	1.3(8)	สิทธิมนุษยชน	3.83	3.89	0.06	1.22
		การวิเคราะห์ เหตุการณ์ในประวัติ				
14	1.3(4)	ศาสตร์ชาติไทย	3.79	3.77	0.02	1.43
		ประวัติศาสตร์				
15	1.3(5)	ร่วมสมัย	3.72	3.96	0.24	1.38
		การเมือง เปรียบ				
16	1.3(14)	เทียบ	3.63	3.69	0.07	1.32
17	1.3(15)	รัฐบุรุษ	3.50	3.40	0.10	1.54
18	1.3(6)	กระบวนการผลิต	3.50	3.40	0.10	1.33

จากตารางที่ 12 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันว่า ควรจัดเนื้อหาสาระต่อไปนึ้บรรจุเพิ่มเติมลงในหลักสูตร ในระดับแนวโน้มที่ควรจะทำมาก คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชีวิต สิ่งแวดล้อมและชุมชน
2. รัฐธรรมนูญและหลักการสำคัญ
3. บทบาทและหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในสถาบันทางการเมือง
4. สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคต
5. ลักษณะของนักรบการเมืองและพรรคการเมืองที่ดี
6. ความรู้เกี่ยวกับตนเองและการพัฒนาตนเอง
7. ประชาธิปไตย
8. สิทธิและเสรีภาพในสังคมประชาธิปไตย
9. การเลือกตั้งและการทุจริตทางการเมือง
10. ลักษณะและการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่ดี
11. บุคลิกภาพประชาธิปไตย
12. ความรักในถิ่นที่อยู่
13. สิทธิมนุษยชน
14. การวิเคราะห์เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ชาติไทย
15. ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย
16. การเมืองเปรียบเทียบ
17. กระบวนการผลิต

ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะไม่สอดคล้องกัน คือ รัฐบุรุษ ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มมีความเห็นว่าประเทศไทยยังไม่มีรัฐบุรุษ ไม่มีตัวอย่าง จึงไม่สามารถนำมาสอนในลักษณะรูปธรรมได้ ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่า เป็น เรื่องไกลตัวนึก เรียนมากเกินไปและไม่สามารถนำความรู้ที่เรียนมาปฏิบัติตามได้

3. กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย

3.1 กิจกรรมในห้องเรียน

ตารางที่ 13 กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในห้องเรียน

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยมศึกษากับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1	2.1 (1)	การอภิปรายหาทาง แก้ปัญหาต่าง ๆ ใน ห้องเรียน	4.10	4.20	0.10	1.07
2	2.1 (3)	คณะกรรมการ นักเรียนประจำ ห้องเรียน	4.05	4.05	0.00	0.91
3	2.1 (5)	กิจกรรมวิเคราะห์ ข่าวและเหตุการณ์	3.96	4.08	0.12	0.91
4	2.1 (4)	กิจกรรมจัดป้าย แสดงความคิดเห็น	3.83	3.89	0.06	1.22
5	2.1 (2)	การสนทนาปัญหา บ้านเมือง	3.75	3.95	0.20	1.48

จากตารางที่ 13 ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันในเรื่องกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในห้องเรียน ในระดับมีแนวโน้มที่ควรจะทำมาก คือ

1. การอภิปรายหาทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ในห้องเรียน
2. คณะกรรมการนักเรียนประจำห้องเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การรักษาความสะอาดการปกครองตนเอง
3. กิจกรรมวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์
4. กิจกรรมจัดป้ายแสดงความคิดเห็น
5. การสนทนาปัญหามัน เมือง

3.2 กิจกรรมในโรงเรียน

ตารางที่ 14 กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน

ลำดับที่	ข้อความที่	ประเด็นสำคัญ	มัธยมฐาน	ฐานนิยม	ความแตกต่างระหว่าง มัธยมฐานกับฐานนิยม	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1	2.2(3)	การจัดนิทรรศการ	4.27	4.31	0.04	1.16
2	2.2(2)	สภานักเรียน	4.00	4.50	0.50	1.11
3	2.2(7)	ทัศนศึกษาสถาบัน การปกครองใน ท้องถิ่นและระดับ ชาติ	3.90	4.10	0.20	1.15
4	2.2(4)	การสัมมนาปัญหา บ้านเมือง	3.80	3.10	0.70	1.30
5	2.2(1)	กิจกรรมการจำลอง รูปแบบการทำงาน แบบรัฐสภา	3.77	4.21	0.44	1.22
6	2.2(6)	กิจกรรมพบปะ นักการเมืองใน ท้องถิ่นหรือสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร	3.75	3.95	0.20	1.48
7	2.2(8)	การศึกษาการ ทำงานของนัก การเมือง	3.64	3.92	0.28	1.66
8	2.2(5)	กิจกรรมการสังเกต หรือมีส่วนร่วมใน การเลือกตั้งระดับ ท้องถิ่นและระดับ ชาติ	3.64	3.82	0.18	1.65

จากตารางที่ 14 ปรากฏว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มที่ควรจะมีมากขึ้น คือ

1. กิจกรรมการจัดนิทรรศการ
2. สถานักเรียน
3. ทักษะศึกษาสถาบันการปกครองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
4. การสัมมนาปัญหาบ้านเมือง
5. กิจกรรมการจำลองรูปแบบการทำงานแบบรัฐสภา
6. กิจกรรมพบปะนักการเมืองในท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะที่ไม่สอดคล้องกันในข้อความต่อไปนี้ คือ กิจกรรมการศึกษาการทำงานของนักการเมือง และกิจกรรมการสังเกตหรือการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มมีทรรศนะว่ากิจกรรมการศึกษาการทำงานของนักการเมือง เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ลำบากทั้งการเข้าถึงนักการเมืองของนักเรียนและวิธีการศึกษา บางกลุ่มเห็นว่าหากได้มีการศึกษาการทำงานของนักการเมืองนักเรียนจะได้เน้นวิธีการทางการเมืองมากขึ้น โดยได้เรียนรู้ทางภาคทฤษฎีและเห็นการปฏิบัติจริง ส่วนเรื่องกิจกรรมการสังเกตหรือการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ผู้เชี่ยวชาญบางกลุ่มเห็นว่า เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก บางกลุ่มเห็นว่าการส่งเสริมเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันทางความรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ บางกลุ่มมีความเห็นว่าสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การเดินทาง เวลาเรียน การฝึกฝน ยังไม่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมนี้

ตารางที่ 15 สรุปประเด็นที่พบจากการศึกษา เรื่องการ เมืองการปกครองในระบบอบ

ประชาธิปไตยของไทย ในพุทธศักราช 2542 ข้อเสนอแนะในการจัดเนื้อหาและบทบาทของครู

ประเด็นที่พบจากการศึกษา	เนื้อหาสาระที่นักเรียนควร เรียนรู้	บทบาทของครู
<p>1. กลุ่มธุรกิจมีบทบาททาง การ เมือง เพิ่มขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพสังคม เศรษฐกิจ การ เมือง และปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคต - การ เลือกตั้งและการทุจริต ทาง การ เมือง 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรรยกประเด็นต่าง ๆ ให้ นักเรียนฝึกวิพากษ์วิจารณ์ ตาม เหตุผล - จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข่าว และ เหตุการณ์ - จัดกิจกรรมสนทนาปัญหา บ้าน เมือง - ให้ความรู้ เกี่ยวกับหลักการ ประชาธิปไตยและกระบวนการ ประชาธิปไตย
<p>2. การ เมืองมีลักษณะผูกขาด เฉพาะกลุ่ม แต่ไม่เด่นชัด เนื่องจากสภาพสังคมแบบ พหุนิยมมีมาก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บทบาทและหน้าที่ของฝ่าย ต่าง ๆ ในสถาบันทางการเมือง - สภาพสังคม เศรษฐกิจ การ เมือง และปัญหาต่าง ๆ ใน ปัจจุบันและอนาคต 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้ เรื่องบทบาทและ หน้าที่ของสถาบันทางการเมือง - จัดกิจกรรมสถานัก เรียน - จัดกิจกรรมการจำลอง รูปแบบการทำงานแบบ รัฐสภา - คณะกรรมการนักเรียน - ให้ความรู้ใน เนื้อหา - จัดเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนศึกษาค้นคว้า - กิจกรรมวิเคราะห์ข่าวและ เหตุการณ์

ประเด็นที่พบจากการศึกษา	เนื้อหาสาระที่นักเรียนควร เรียนรู้	บทบาทของครู
<p>3. การรวมกลุ่ม เพื่อแสวงหา ผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ รัฐบาลจะทำหน้าที่ในการ ประสานประโยชน์ระหว่าง กลุ่ม เพื่อรักษาอำนาจทาง การ เมือง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การ เมือง เปรียบ เทียบ - บทบาทและหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ ในสถาบันทางการเมือง - ลักษณะของนักการเมืองและ พรรคการเมืองที่ดี - ประชาธิปไตย - ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย - ลักษณะและการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> - จัด เอกสารต่าง ๆ ให้นักเรียน ศึกษา ค้นคว้า - ปลุกฝังให้นัก เรียนรู้จักการ แสวงความรู้ - จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข่าวและ เหตุการณ์ - ให้ความรู้ใน เนื้อหา - จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ เรื่องบทบาทและหน้าที่ของ สถาบันทางการเมือง เช่น สภานัก เรียน คณะกรรมการ นักเรียน - ให้ความรู้ใน เนื้อหา - จัดกิจกรรมพบปะนักการเมือง - ให้ความรู้ เกี่ยวกับหลักการ ประชาธิปไตย - กิจกรรมการจัดนิทรรศการ - ให้ความรู้ใน เนื้อหา - หยิบยกประเด็นต่าง ๆ ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความ คิด เห็น - ให้ความรู้พื้นฐาน เรื่อง ลักษณะ และการสร้างสังคมประชา - ธิปไตย

ประเด็นที่พบจากการศึกษา	เนื้อหาสาระที่นักเรียนควร เรียนรู้	บทบาทของครู
<p>4. การต่อสู้ทางการเมืองจะ เข้มขันและหลายรูปแบบ ยิ่งขึ้นไม่เน้นอุดมการณ์ แต่ เน้น เรื่องผลประโยชน์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บทบาทและหน้าที่ของฝ่าย ต่าง ๆ ในสถาบันทางการเมือง - ลักษณะของนักรบ เมือง และพรรคการเมืองที่ดี - ประชาธิปไตย - สิทธิและ เสรีภาพในสังคม ประชาธิปไตย - ลักษณะและการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> - ปลุกฝังให้มีสำนึกในสิทธิและ หน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย - จัดกิจกรรมส่งเสริมประชา- ธิปไตย - ฝึกให้นัก เรียนรู้จักการทำงาน เป็นหมู่คณะ - จัดกิจกรรมสภานัก เรียน - จัดกิจกรรมคณะกรรมการ นัก เรียน - จัดกิจกรรมพบปะนักรบ เมือง - กิจกรรมจัดป้ายแสดงความ คิด เห็น - ให้ความรู้ใน เนื้อหา - ฝึกฝนบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยการทำงาน เป็นกลุ่ม - ให้ความรู้พื้นฐาน - ฝึกการแสดงบทบาทสมมุติ - ให้ความรู้พื้นฐาน - ฝึกการทำงาน เป็นหมู่คณะ - จัดกิจกรรมส่งเสริมประชา ธิปไตย

ประเด็นที่พบจากการศึกษา	เนื้อหาที่นักเรียนควร เรียนรู้	บทบาทของครู
<p>5. การคอร์รับชั่นจะอาศัยความชอบธรรมและกฎหมาย เป็นเครื่องมือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐธรรมนูญและหลักการสำคัญ - สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการ เมืองทั้งในมีปัจจุบัน และอนาคต - ประชาธิปไตย 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้ เรื่องรัฐธรรมนูญ - จัดรวบรวม เอกสารต่าง ๆ เพื่อให้นัก เรียนศึกษาค้นคว้า - ให้ความรู้พื้นฐาน - ฝึกให้นัก เรียนแสวงหาความรู้ - หยิบยกประเด็นต่าง ๆ ให้นัก เรียนฝึกแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข่าว และ เหตุการณ์ - จัดกิจกรรมการอภิปราย - จัดป้ายแสดงความคิดเห็น - จัดนิทรรศการ - จัดกิจกรรมการสัมมนาปัญหาบ้าน เมือง - ให้ความรู้ในหลักการประชาธิปไตย - ฝึกให้นัก เรียนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมี เหตุผล - จัด เอกสารต่าง ๆ ให้นัก เรียนได้ศึกษาและค้นคว้า

ประเด็นที่พบจากการศึกษา	เนื้อหาที่นักเรียนควร เรียนรู้	บทบาทของครู
<p>6. ประชาชนจะมีจิตสำนึกทาง การเมืองสูงขึ้น คำนึงถึง สิทธิและการรวมกลุ่ม เพื่อการ ต่อรองมากขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างชีวิต สิ่งแวดล้อม และชุมชน - ความรู้เกี่ยวกับตนเองและ การพัฒนาตนเอง - สิทธิและ เสรีภาพในสังคม ประชาธิปไตย - ลักษณะและการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่ดี - บุคลิกภาพประชาธิปไตย - สิทธิมนุษยชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้พื้นฐาน - ฝึกให้นัก เรียนแสดงบทบาท สมมุติ - ฝึกการทำสมาธิและการ พัฒนาจิตใจ - ฝึกการทำงานกลุ่ม เพื่อให้ นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ - ให้ความรู้พื้นฐานใน เรื่อง สิทธิและ เสรีภาพ - จัดกิจกรรมการทำงานแบบ คณะกรรมการนักเรียน - ให้ความรู้พื้นฐาน - ปลูกฝังให้มีสำนึกในสิทธิและ หน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย - จัดกิจกรรมส่งเสริมประชา- ธิปไตย - ฝึกการทำงาน เป็นกลุ่ม - ฝึกการทำงาน เป็นกลุ่ม - ให้นักได้แลกเปลี่ยนความ คิด เห็นซึ่งกันและกัน - ให้ความรู้พื้นฐาน

ประเด็นที่พบจากการศึกษา	เนื้อหาที่นักเรียนควรเรียนรู้	บทบาทของครู
<p>7. การเมืองไทยจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในเขต เอเชีย - แปซิฟิก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการผลิต - สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในปัจจุบันและอนาคต - สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในปัจจุบันและอนาคต 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้ เรื่องกระบวนการผลิต - จัดเอกสารให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า - ฝึกให้รู้จักการทำงาน เป็นกลุ่ม - ปลุกฝังให้นักเรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ - ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล - จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ - จัดกิจกรรมการอภิปราย - จัดนิทรรศการ - จัดกิจกรรมการสนทนาปัญหาบ้านเมือง - ปลุกฝังให้นักเรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ - ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล - จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ - จัดกิจกรรมการอภิปราย - จัดนิทรรศการ - จัดกิจกรรมการสนทนาปัญหาบ้านเมือง

ประเด็นที่พบจากการศึกษา	เนื้อหาที่นักเรียนควรเรียนรู้	บทบาทของครู
<p>8. การทำงานของรัฐสภาจะมีระบบและแผนงานมากขึ้น</p>	<p>- การเมืองเปรียบเทียบ</p> <p>- บทบาทและหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในสถาบันทางการเมือง</p>	<p>- ให้ความรู้เรื่องการเมืองของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศในเขตเอเชีย-แปซิฟิก</p> <p>- จัดเอกสารต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า</p> <p>- ฝึกให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้</p> <p>- กิจกรรมวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์</p> <p>- การอภิปราย</p> <p>- การจัดกิจกรรมการสัมมนา</p> <p>ปัญหาบ้านเมือง</p> <p>- ให้ความรู้พื้นฐาน</p> <p>- จัดเอกสารให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า</p> <p>- ฝึกให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้</p> <p>- ฝึกการติดตามข่าวและเหตุการณ์ทางการเมือง</p>

ประเด็นที่พบจากการศึกษา	เนื้อหาที่นักเรียนควรเรียนรู้	บทบาทของครู
<p>๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีคุณภาพและเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาธิปไตย - ลักษณะของนิกการ เมืองและพรรคการ เมืองที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตย - ฝึกการทำงาน เป็นกลุ่ม - จัดทัศนศึกษาสถาบันการปกครอง - จัดกิจกรรมพบปะนิกการเมือง - ให้ความรู้พื้นฐานเรื่องคุณธรรมของนิกการ เมือง